

OYBEKNING ADABIY- TANQIDIY QARASHLARI

*Filologiya fakulteti
4-kurs talabasi
Asqarova Odinaxon*

Annotatsiya

Mazkur maqolada o'zbek adabiyotining yirik namoyandasi Oybekning adabiy-tanqidiy qarashlari tahlil qilinadi. Adibning badiiy ijod, milliy adabiyot, realizm, yozuvchi mahorati hamda adabiyotning jamiyatdagi o'rni haqidagi fikrlari yoritilgan. Shuningdek, Oybekning maqola va ilmiy qarashlari orqali o'zbek adabiy tanqidining rivojiga qo'shgan hissasi ochib beriladi.

Kalit so'zlar: Oybek, adabiy tanqid, realizm, badiiy mahorat, o'zbek adabiyoti, ijodkor, tanqidchilik, adabiy meros, milliy adabiyot.

Asosiy qism

XX asr o'zbek adabiyotining taraqqiyotida Oybek alohida o'rin tutadi. U nafaqat iste'dodli shoir va nosir, balki yetuk adabiyotshunos hamda adabiy tanqidchi sifatida ham tanilgan. Oybekning tanqidiy qarashlari o'zbek adabiyotining rivojlanishi, yozuvchi mahoratini oshirish va milliy adabiyotni yuksaltirishga xizmat qilgan. Oybek adabiyotning asosiy vazifasi inson ruhiyatini ochib berish va jamiyat hayotini haqqoniy tasvirlashdan iborat deb hisoblagan. U realizm tamoyillariga katta ahamiyat bergan va badiiy asar hayot haqiqatiga asoslanishi kerakligini ta'kidlagan. Adibning fikricha, yozuvchi xalq hayoti bilan chambarchas bog'liq bo'lishi, xalqning dardu quvonchini o'z asarlarida aks ettirishi lozim.

Oybekning tanqidiy qarashlarida milliylik masalasi ham muhim o'rin egallaydi. U o'zbek adabiyotining milliy ruhda rivojlanishini qo'llab-quvvatlagan. Shu bilan birga, jahon adabiyoti tajribalaridan foydalanish zarurligini ham e'tirof etgan. Oybek Sharq va G'arb adabiyoti yutuqlarini uyg'unlashtirish tarafdori bo'lgan. Adib tanqidchilikka juda mas'uliyat bilan yondashgan. Uning nazarida, tanqidchi adabiy jarayonni chuqur anglaydigan, haqqoniy baho bera oladigan shaxs bo'lishi kerak. Oybek tanqidning vazifasi faqat kamchiliklarni ko'rsatish emas, balki ijodkorni yangi yutuqlarga ruhlantirishdan iborat ekanini qayd etadi.

Oybekning adabiy-tanqidiy maqolalarida yozuvchi mahorati masalasiga ham katta e'tibor berilgan. U tilning ravonligi, obrazlarning tabiiyligi va badiiy tasvir vositalarining mukammalligini asarning asosiy mezonlari sifatida ko'rsatadi. Adibning fikricha, haqiqiy san'at asari inson qalbiga ta'sir qilishi va o'quvchini fikrlashga undashi kerak.

Shuningdek, Oybek tarixiy mavzudagi asarlarga ham yuksak baho bergan. U tarixiy haqiqatni buzmasdan, badiiylikni saqlab qolish yozuvchidan katta mahorat talab qilishini ta'kidlagan. Bu qarashlar uning "Navoiy" romani va boshqa ilmiy maqolalarida ham yaqqol namoyon bo'ladi.

Oybekning tanqidiy qarashlari bugungi adabiyotshunoslik uchun ham muhim ahamiyatga ega. Uning adabiyot, san'at va ijodkor mas'uliyati haqidagi fikrlari hozirgi davr adabiy jarayonida ham dolzarbligini yo'qotmagan.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, Oybekning tanqidiy qarashlari o'zbek adabiy tanqidining rivojida muhim o'rin tutadi. U adabiyotning hayot bilan uzviy bog'liqligini, milliy ruh va badiiy mahoratning ahamiyatini chuqur asoslab bergan. Oybekning adabiy-estetik qarashlari bugungi kunda ham yosh ijodkorlar va adabiyotshunoslar uchun muhim ilmiy manba bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1.Oybek. Mukammal asarlar to'plami. Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot, 1975.
- 2.Qo'shjonov M. Oybek mahorati. Toshkent: Fan, 1965.
- 3.Karimov N. XX asr o'zbek adabiyoti tarixi. Toshkent: O'qituvchi, 1999.
- 4.Solijonov Y. Adabiy tanqid asoslari. Toshkent: Ma'naviyat, 2003.
- 5.Quronov D. Adabiyotshunoslikka kirish. Toshkent: Akademnashr, 2010.